

Javne nabavke

Primjena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje u postupku javne nabavke

SADRŽAJ

- [Primjena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje u postupku javne nabavke - da li je ovo dozvoljeno?](#)
- [Šta kaže Direktiva o javnom sektoru?](#)
- [Primjena osnova za isključenje](#)
- [Zvanični spisak za automatsko isključenje na bazi obaveznih osnova](#)
- [Zvanični spisak za automatsko isključenje na bazi opcionih osnova](#)
- [Centralni informativni registar](#)
- [Pozitivni spiskovi](#)
- [Prilog 1: Bilješka o osnovnim zaštitnim mjerama](#)
- [Prilog 2: Bilješka o terminologiji i modelima](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavljivanje odobrila Karen Hill, rukovoditeljica programa SIGMA

Primjena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje u postupku javne nabavke – da li je ovo dozvoljeno?

U kontekstu ovog informativnog dokumenta, izraz “zvanični spisak za automatsko isključenje” znači centralno vođen i objavljen spisak privrednih subjekata koji su isključeni iz postupka javnog nadmetanja za ugovore o javnim nabavkama.

Privredni subjekti stavljaju se na zvanični spisak za automatsko isključenje po raznim osnovama, prvenstveno uslijed lošeg izvršenja ugovora o javnim nabavkama. Također, mogu biti isključeni i po drugim osnovama, kao što su prestupi vezani za korupciju, pranje novca, učešće u kriminalnoj organizaciji, stečaj ili slične okolnosti, kao i po osnovu neplaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje.

Isključenje je “automatsko” jer naručioci nemaju izbora; obavezni su da iz postupka javnog nadmetanja za javne nabavke isključe privredne subjekte koji su na spisku i da odbiju njihove ponude.¹

Ovaj informativni dokument usredsređen je na pitanje da li je, shodno pravu Evropske unije (EU), dozvoljena primjena zvaničnog spiska za automatsko isključenje iz razloga vezanih za izvršavanje ranijih ugovora. Po ovom konkretnom pitanju u informativnom dokumentu zaključuje se sljedeće:

Primjena zvaničnog spiska za automatsko isključenje iz razloga vezanih za izvršavanje ranijih ugovora nije dozvoljena shodno pravu EU.

Moguće je isključiti privrednog subjekta iz razloga vezanih za izvršavanje ranijih ugovora, ali odluku o isključenju mora donijeti naručilac u svakom pojedinačnom postupku javne nabavke od slučaja do slučaja.

Može biti dozvoljeno vođenje centralnog registra koji sadrži informacije o izvršavanju ugovora od strane privrednih subjekata, ali se on može koristiti samo kao izvor informacija. Naručilac može pogledati centralni registar za potrebe odlučivanja u vezi sa konkretnim postupkom javne nabavke, ali ga ne može koristiti kao *de facto* spisak za automatsko isključenje.

U dokumentu se također razmatra, mada mnogo manje detaljno, primjena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje po drugim osnovama i primjena centralnih registara i “pozitivnih” zvaničnih spiskova u javnom sektoru. Također se razmatraju sistemi kvalifikacije u sektoru komunalnih djelatnosti.

Odluka o isključenju – opće upozorenje: Odluka da se određeni privredni subjekt isključi iz učestvovanja u postupku nadmetanja za javne nabavke je ozbiljna odluka i nikada je ne treba olako donijeti. Uticaj na privrednog subjekta koji je u pitanju je potencijalno vrlo veliki i može eventualno uticati i na sadašnju i na buduću perspektivu subjekta. Neprimjereno isključenje privrednog subjekta također može negativno uticati na konkurenciju kao i na rentabilnost ishoda za naručioca.

Odluku o isključenju treba donijeti samo kada za to postoje utemeljeni i opravdani razlozi potkrijepljeni kvalitetnim dokazima. Ovi uslovi sadržani su u odredbi Direktive o javnom sektoru (Direktiva)² koja se razmatra u daljem tekstu. Odluka o isključenju privrednog subjekta mora se uvijek pomno izvagati kako bi se osiguralo da je odluka donijeta na pravičan, transparentan i srazmjeran način, kojim se obezbjeđuje ravnopravno postupanje i odsustvo diskriminacije.

¹ Vidi Prilog 2: Bilješka o terminologiji i modelima za informacije o spiskovima za automatsku zabranu i isključenje koje vode neke organizacije u kontekstu prestupa vezanih za mito i korupciju i o tipskom zakonu UNCITRAL-a.

² Direktiva 2014/24/EU o javnim nabavkama, kojom se ukida Direktiva 2004/18/EC, 26. februar 2014.

Da li je primjena zvaničnog spiska za automatsko isključenje dozvoljena shodno pravu EU? Opći principi prava EU i sudske prakse Suda pravde Evropske unije (SPEU) ukazuju na to da, shodno pravu EU, primjena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje generalno nije dozvoljena. U ovom Informativnom dokumentu objašnjavamo zašto to nije slučaj.

Šta kaže Direktiva o javnom sektoru?

Direktiva se ne bavi konkretnim pitanjem primjene zvaničnih spiskova za automatsko isključenje. Ona, međutim, zahtijeva od naručilaca da provjere podobnost učešća privrednih subjekata u postupku javne nabavke time što će prvo ustanoviti da li u odnosu na određeni privredni subjekt postoje osnove za isključenje.³ Direktiva navodi dvije vrste osnova:

obavezne osnove za isključenje;

opcione osnove za isključenje.

Obavezne osnove za isključenje: prema članu 57(1) Direktive, naručioci su obavezni da isključe iz učešća u nadmetanju za javni ugovor one privredne subjekte za koje se zna da su pravosnažno osuđeni za jedno ili više od sljedećih krivičnih djela:⁴

učešće u kriminalnoj organizaciji;

korupciju;

prevaru, u vezi sa zaštitom finansijskih interesa EU;

djela terorizma ili djela povezana sa terorističkim djelovanjem;

pranje novca ili finansiranje terorizma;

dječiji rad i drugi vidovi trgovine ljudima.

Obavezne osnove za isključenje podržavaju mjere EU vezane za borbu protiv prevara, korupcije, terorizma i organizovanog kriminala.

Isključenje po osnovu obaveze plaćanja poreza i socijalnih doprinosa: član 57(2) razlikuje sljedeće obavezne i opcione osnove:

Obavezne osnove – Pravosnažnom upravnom ili sudskom odlukom utvrđeno je postojanje povrede obaveze plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje.

U ovom slučaju, naručilac je u obavezi da privrednog subjekta o kojem je riječ isključi iz učešća u postupku javne nabavke.

Opcione osnove – Ne postoji pravosnažna odluka kojom se utvrđuje da je došlo do povrede obaveze plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje.

U ovom slučaju, naručilac može isključiti, odnosno država članica može od njega zahtijevati da isključi određenog privrednog subjekta iz učešća u postupku javne nabavke, ukoliko može dokazati bilo kojim odgovarajućim načinom da je dotični privredni subjekt prekršio svoju obavezu u vezi sa plaćanjem poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje. Međutim, ovo isključenje neće više biti primjenjivo i naručilac neće isključiti privrednog subjekta čim privredni subjekt plati svoje obaveze ili sklopi obavezujući sporazum s ciljem plaćanja dospjelih obaveza. Također, mora platiti svu prispjelu kamatu i sve kazne.

Derogacija: Direktiva omogućava državama članicama da odluče da li će izuzetno predvidjeti odstupanje od obaveze obaveznog isključenja u slučaju kada je to u prevashodnom javnom interesu, kao što je interes narodnog zdravlja ili zaštita životne sredine.

³ Član 56(1).

⁴ Član 57(1) detaljnije opisuje ova djela.

Države članice također mogu predvidjeti odstupanje od obaveznog isključenja kada bi isključenje određenog privrednog subjekta bilo očito nesrazmjerno. Direktiva konkretno govori kada bi obavezno isključivanje bilo nesrazmjerno: kada su “neizmireni samo neznatni iznosi poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje” ili kada “je privredni subjekt obaviješten o tačnom iznosu koji duguje po osnovu neplaćenih poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje” a to je bilo u vrijeme kada privredni subjekt nije bio u mogućnosti da preduzme odgovarajuće mjere “prije isteka roka za prijavu učešća, ili, u otvorenom postupku, roka za podnošenje ponuda”.

Opciona osnova za isključenje: Prema članu 57(4) Direktive, naručiocima je dozvoljeno, ali nisu obavezni da isključe privredne subjekte koji su:

povrijedili važeće obaveze u oblasti ekološkog, socijalnog i radnog prava, ako to naručilac dokaže na odgovarajući način;

u stečaju ili su nesolventni ili su u bilo kakvoj sličnoj situaciji prema nacionalnim zakonima ili propisima;⁵

počinili težak profesionalni prekršaj kojim se dovodi u pitanje njihov integritet, ako to naručilac dokaže na odgovarajući način;

sklopili sporazume sa drugim privrednim subjektima u cilju narušavanja nadmetanja, kada naručilac ima dovoljno uvjerljivih pokazatelja za takav zaključak;

u stanju sukoba interesa⁶ koje se ne može efikasno otkloniti drugim, manje drastičnim mjerama;

ranije bili uključeni⁷ u pripremu postupka javne nabavke na način koji je doveo do narušavanja nadmetanja a što se ne može otkloniti drugim, manje drastičnim mjerama;

u značajnoj mjeri ili stalno podbacivali u ispunjavanju ključnih zahtjeva ranijeg javnog ugovora, ugovora u oblasti komunalnih djelatnosti ili ugovora u oblasti koncesija, što je imalo za rezultat prijevremeni raskid tog ranijeg ugovora, naknadu štete ili druge slične sankcije;

lažno prikazivali činjenice pri davanju informacija potrebnih za provjeru nepostojanja osnova za isključenje ili za ispunjavanje kriterija za izbor, prikivali takve informacije ili nisu u stanju da prilože potkrepljujuće dokumente;

pokušavali da neregularno utiču na proces odlučivanja naručioca, da dođu do povjerljivih informacija kojima bi mogli steći prednost u postupku javne nabavke, ili nesavjesno pružiti pogrešne informacije, koje suštinski mogu uticati na odlučivanje.

Države članice mogu se opredijeliti da ove osnove učine obaveznim.

Samoregulacija: Prema članu 57(6) Direktive, svaki privredni subjekt koji se nađe u jednoj od situacija koja predstavlja obaveznu ili opcionu osnovu za isključenje može podnijeti dokaze u smislu da su mjere koje je preduzeo dovoljne da pokažu njegovu pouzdanost, uprkos postojanju relevantnih osnova za isključenje.

Mjere samo-regulacije omogućavaju privrednim subjektima da se rehabilituju na osnovu strogih uslova propisanih u članu 57(6) i da učestvuju u postupcima javne nabavke.

Mjere samo-regulacije se generalno mogu smatrati djelotvornim ako privredni subjekt dokaže da je:

platio ili se obavezao da plati naknadu za bilo koju štetu nastalu kao posljedica krivičnog djela;

⁵ Države članice mogu zahtijevati ili predvidjeti mogućnost da naručilac ne isključi privrednog subjekta koji se nalazi u ovoj situaciji, ako je naručilac ustanovio da će privredni subjekt o kojem je riječ biti sposoban da izvrši ugovor, uzimajući u obzir važeća nacionalna pravila i mjere za nastavak poslovanja u tim slučajevima.

⁶ Član 24.

⁷ Član 41.

razjasnio činjenice i okolnosti na sveobuhvatan način aktivno sarađujući sa istražnim organima; preduzeo konkretne adekvatne tehničke, organizacione i kadrovske mjere za sprečavanje daljih krivičnih djela.

Ukoliko naručilac smatra takve dolaze dovoljnim, privrednog subjekta ne treba isključiti iz postupka nabavke. Mjere koje preduzme privredni subjekt treba ocijeniti uzimajući u obzir težinu i konkretne okolnosti krivičnog djela ili profesionalnog prekršaja. Ako se preduzete mjere smatraju nedovoljnim, naručilac mora privrednom subjektu dostaviti izjavu sa obrazloženjem svoje odluke.

Samoregulacija je na raspolaganju onim privrednim subjektima koji su isključeni iz postupka za dodjelu ugovora o javnim nabavkama ili koncesijama pravosnažnom presudom, za vrijeme trajanja isključenja koje presuda podrazumijeva.

Primjena osnova za isključenje

Direktiva nalaže državama članicama da u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i u saglasnosti sa pravom EU preciziraju uslove za primjenu osnova za isključenje. Intencija ovog zahtjeva je da osigura transparentnost sistema za isključenje privrednih subjekata. Nacionalnim pravilima za provođenje mora se, naročito, utvrditi period isključenja u slučajevima kada privredni subjekt ne preduzme mjere "samo-regulacije". Prema Direktivi, period isključenja ne smije biti duži od (1) pet godina od datuma osuđujuće pravosnažne presude (kada sama pravosnažna presuda ne navodi vrijeme trajanja isključenja) u slučaju obaveznih osnova za isključenje; i (2) tri godine od datuma odnosnog događaja u slučaju opcionih osnova za isključenje.

Direktiva generalno navodi načine na koje se mogu pružiti dokazi koje naručilac može zahtijevati u prilog nepostojanja osnova za isključenje.⁸ Ona također obavezuje države članice da vode ažurne informacije u vezi sa certifikatima i drugim oblicima dokumentarnih dokaza unesenih u e-Certis.⁹

U vrijeme podnošenja zahtjeva za učešće ili ponuda, naručiocu su dužni da prihvate evropski jedinstveni dokument o nabavci.¹⁰ EJDN se sastoji od ažurirane lične izjave koja služi kao preliminarni dokaz umjesto potvrda koje izdaju organi državne uprave ili treće strane a kojom se potvrđuje da se privredni subjekt ne nalazi, između ostalog, ni u jednoj od situacija koja povlači isključenje.

EJDN također mora navesti organ uprave ili treću stranu, odgovorne za pružanje propratne dokumentacije, a koji sadrži zvaničnu izjavu da će privredni subjekt biti u stanju da, na zahtjev i bez odlaganja, pruži na uvid tu propratnu dokumentaciju. Važno je napomenuti da u bilo kojem momentu tokom postupka naručilac može zatražiti od privrednog subjekta da dostavi sve ili neke od propratnih dokumenata ako je to neophodno da bi se obezbijedilo pravilno odvijanje postupka. Prije dodjele ugovora, naručilac mora od najbolje rangiranog ponuđača tražiti da dostavi ažurnu propratnu dokumentaciju.

Pravila o isključenju moraju poštovati principe Ugovora¹¹ i opće zakonske principe: Prilikom primjene odredbi o isključenju, države članice moraju osigurati usaglašenost nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom kao i sa relevantnim načelima Ugovora i općim zakonskim

⁸ Član 60(2).

⁹ Online arhiva certifikata koju je ustanovila Evropska komisija nalazi se na <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do>

¹⁰ Vidi član 59.

¹¹ Ugovor o funkcioniranju Evropske unije – konsolidovana verzija Ugovora o funkcioniranju Evropske unije, *Službeni list Evropske unije*, C 326, 26. oktobar 2012. U Informativnom dokumentu o nabavkama "UFEU" ili "Ugovor".

principima. Kada Direktiva ne regulira određeno pitanje ili ga ne regulira detaljno, države članice moraju se pobrinuti da pravila i postupci koje primjenjuju nisu diskriminatorni, da podržavaju slobodu nastanka i slobodu pružanja usluga, osiguravaju jednako postupanje i uzajamno priznavanje, da su transparentni i proporcionalni.

Da li je dozvoljeno imati zvaničan spisak za automatsko isključenje privrednih subjekata isključenih po osnovu “lošeg izvršenja ugovora”?

Kratka ilustracija – da li je ovakav pristup dozvoljen?

Nacionalni zakon ili propisi definiraju uslove za stavljanje privrednih subjekata na zvaničan spisak za automatsko isključenje po osnovu lošeg izvršenja ugovora, uključujući:

- prirodu lošeg izvršenja ugovora;
- broj loše izvršenih ugovora u određenom periodu potreban da bi se privredni subjekt stavio na zvaničan spisak za automatsko isključenje;
- trajanje isključenja.

Naručioci moraju obavijestiti centralno tijelo nadležno za spisak o svakom konkretnom slučaju lošeg izvršenja ugovora. Centralno tijelo razmatra dostavljene dokaze i, ako su ispunjeni uslovi, uvrštava privrednog subjekta u spisak na precizirani rok.

Naručioci su dužni da za svaki postupak javnih nabavki koji provode provjere da li se privredni subjekt koji se prijavljuje za učešće nalazi na spisku za automatsko isključenje. Ako se privredni subjekt nalazi na spisku, naručilac ne može prihvatiti ponudu od tog privrednog subjekta niti dozvoliti tom privrednom subjektu da učestvuje u postupku.

Napomena: Ova ilustracija nije model koji preporučuje SIGMA, niti je primjer uzet iz neke određene zemlje. To je rezimirani opis s ciljem boljeg razumijevanja problematike. Ilustracija daje neke, ali ne sve, moguće elemente jednog sistema zvaničnog spiska za automatsko isključenje u kojem određeni privredni subjekt može biti isključen iz postupka javne nabavke iz razloga vezanih za izvršenje ranijih ugovora.

Komentar: Isključivanje privrednih subjekata iz nadmetanja na osnovu lošeg izvršenja ugovora zasniva se na opcionalnim osnovama za isključenje u paragrafu (g) člana 57(4) Direktive. Ova odredba omogućava isključenje u slučajevima kada je privredni subjekt “u značajnoj mjeri ili stalno podbacivao u ispunjavanju ključnih zahtjeva ranijeg javnog ugovora, ranijeg ugovora sa naručiocem ili ugovora u oblasti koncesija, što je imalo za rezultat prijevremeni raskid tog ranijeg ugovora, naknadu štete ili druge slične sankcije”.

SPEU je razmatrao konkretno pitanje da li je prihvatljivo da nacionalni propisi nalažu naručiocu da automatski isključi privredne subjekte iz nadmetanja iz razloga lošeg izvršenja ugovora. S tim u vezi, SPEU je razmotrio formulaciju prethodne Direktive o javnom sektoru 2004/18/EZ (Direktiva iz 2004) kao i relevantna načela Ugovora i opće zakonske principe.

Napomena: Direktiva razlikuje dvije opcione osnove za isključenje: teški profesionalni prekršaj¹² i loše izvršenje ugovora.¹³ U predmetu opisanom u daljem tekstu razmatrana je usaglašenost nacionalnog zakona jedne države članice sa Direktivom iz 2004, koja je u to vrijeme posebno regulirala osnovu teškog profesionalnog prekršaja ali ne i lošeg izvršenja ugovora. SPEU je razmatrao loše izvršenje ugovora u kontekstu koncepcije teškog profesionalnog prekršaja.

¹² Vidi član 57(4)(c).

¹³ Vidi član 57(4)(g).

Predmet “Poljske pošte”

U ovom predmetu (C-465/11), SPEU je razmatrao odredbu poljskog Zakona o javnim nabavkama (ZJN) koja nalaže automatsko isključenje kandidata ili ponuđača iz postupka nadmetanja po osnovu teškog profesionalnog prekršaja, u određenim okolnostima.

Uvod

Poczta Polska (PP) je privredno društvo u vlasništvu poljskog Ministarstva finansija, koje djeluje u sektoru poštanskih usluga. *PP* je naručilac u smislu značenja u Direktivi o komunalnim djelatnostima. On je proveo otvoreni postupak javne nabavke za dodjelu ugovora, po partijama, za pružanje određenih poštanskih usluga.

PP je izabrao ponude koje su podnijeli *Forposta SA (Forposta)* i *ABC Direct Contract sp. z o.o (ABC)* kao najpovoljnije u poređenju sa drugim ponuđenim partijama. *PP* je zatim predložio ugovore društvima *Forposta* i *ABC*. Na dan isteka roka za zaključivanje ugovora, *PP* je poništio konkursni postupak iz razloga što su *Forposta* i *ABC* podlijegali obaveznom isključenju iz postupka prema članu 24(1)(1a) poljskog ZJN-a.

Poljski zakon: član 24(1)(1a) poljskog ZJN-a, koji se primjenjuje i na javni sektor i na sektor komunalnih djelatnosti, propisuje:

“Sljedeći će biti isključeni iz postupaka za dodjelu javnih ugovora:

(1a) privredni subjekti sa kojima je naručilac poništio, raskinuo ili otkazao javni ugovor zbog okolnosti za koje je odgovoran privredni subjekt, ako je do poništenja, raskida ili otkaza došlo u periodu od tri godine prije pokretanja postupka a vrijednost neizvršenog djela ugovora iznosila bar 5% vrijednosti ugovora.”

Oba društva uložila su žalbu protiv odluke da se poništi postupak nabavke. Tvrdila su da je nacionalna odredba u suprotnosti sa paragrafom (d) člana 45(2) Direktive. Društva su navela da je opseg uslova propisanih nacionalnom odredbom mnogo šire postavljen od uslova propisanih u pravu EU i da u ovom slučaju nije bilo teškog profesionalnog prekršaja.

Odluka SPEU

SPEU je potvrdio da pojmovi “profesionalnog”, “teškog” i “prekršaja”, kako su dati u paragrafu (d) člana 45(2) Direktive, mogu biti “precizirani i objašnjeni” u nacionalnom zakonu, pod uslovom da nacionalni zakon poštuje pravo EU. SPEU je potom razmotrio ove pojmove i odredbe poljskog zakona u svjetlu prava EU.

Šta je profesionalni prekršaj? SPEU je potvrdio da “profesionalni prekršaj” obuhvata svako neprofesionalno ponašanje koje utiče na profesionalni kredibilitet privrednog subjekta. Profesionalni prekršaj ne ograničava se na povrede etičkih normi ustanovljenih od strane profesionalnog disciplinskog tijela ili presudom koja ima snagu *res judicata*. U tom kontekstu, SPEU je uputio na uslov da naručilac može dokazati profesionalni prekršaj “na bilo koji način”. Stav SPEU bio je da nepridržavanje ugovornih obaveza od strane privrednog subjekta može, u principu, da se smatra profesionalnim prekršajem.

Šta je “težak prekršaj”? SPEU je zaključio da pojam “teškog prekršaja” treba uobičajeno shvatiti kao ponašanje sa “umišljajem ili nemarom određene težine”. Smatrao je da netačno, neprecizno ili manjkavo izvršenje cjelokupnog ugovora ili njegovog dijela mogu, potencijalno, pokazati ograničenu profesionalnu sposobnost, ali da takvo izvršenje automatski ne predstavlja “težak prekršaj”.

SPEU je konstatovao da “da bi se utvrdilo postojanje ‘teškog prekršaja’ mora se, u principu, provesti posebna i pojedinačna ocjena postupanja datog privrednog subjekta”. Naveo je da poljski zakon, koji postavlja parametre koji nalažu naručiocu da isključi privrednog subjekta zbog prethodnog nepravilnog postupanja, oduzima naručiocu mogućnost da u svakom pojedinačnom slučaju ocijeni težinu navodnog nepravilnog postupanja.

Poljski zakon o javnim nabavkama (ZJN): SPEU je iznio stav da je u poljskom ZJN-u koncept “okolnosti za koje je privredni subjekt odgovoran” veoma široko postavljen i može se odnositi i na druge situacije pored postupanja koje uključuje nezakonitu namjeru ili teški nemar. SPEU je zaključio da koncept “teškog prekršaja” ne može biti zamijenjen konceptom u poljskom ZJN-u za “okolnosti za koje je privredni subjekt odgovoran”.

SPEU je odlučio da član 24(1)(1a) poljskog ZJN-a, koji naručiocima pod određenim okolnostima nameće obavezne zahtjeve i automatske zaključke, prekoračuje diskreciono pravo dato državama članicama u primjeni uslova za osnove za isključenje propisane u članu 45(2) Direktive.

Osnove za isključenje u članu 24(1)(1a) poljskog zakona premašuju one obuhvaćene iscrpnim spiskom, ne mogu se opravdati razlozima zaštite javnog interesa, legitimnih interesa naručioca ili zaštitom fer konkurencije između privrednih subjekata, i nisu dozvoljene prema načelima i drugim pravilima prava EU o javnim nabavkama.

Iscrpni spisak osnova za isključenje koje se odnose na profesionalne kvalitete: SPEU je također potvrdio da je spisak osnova za isključenje koje se odnose na profesionalne kvalitete privrednog subjekta, kako je propisano članom 45(2) Direktive, iscrpan spisak. Države članice ne mogu dodati osnove na spisak osnova za isključenje koje se odnose na profesionalne kvalitete.

Primjena na komunalni sektor: Tekst prethodne Komunalne direktive 2004/17/EZ u odnosu na osnove za isključenje nije isti kao onaj u Direktivi. SPEU je ipak jasno rekao da osnove za isključenje koje se odnose na profesionalne kvalitete, uključujući i teški profesionalni prekršaj, važe i za komunalni sektor.

Komentari i zaključak: SPEU je potvrdio da prilikom odlučivanja o isključenju određenog privrednog subjekta na osnovu ranijeg postupanja koje se smatra “teškim profesionalnim prekršajem”, naručilac mora ocijeniti prirodu i težinu profesionalnog prekršaja od slučaja do slučaja.

Centralizirani zvanični spisak za automatsko isključenje koji obavezuje naručioce da automatski izvlače zaključke u pogledu osnova za profesionalni prekršaj, uključujući loše izvršavanje ranijih ugovora o javnoj nabavci, ne omogućava svakom naručiocu da cijeni prirodu i težinu profesionalnog prekršaja od slučaja do slučaja. Ako se primijeni rezonovanje SPEU ovakav pristup bio bi povreda prava EU.

Naručiocima moraju biti u mogućnosti da ocijene konkretne okolnosti u svakom konkretnom slučaju. Proces koji naručilac primijeni i odluka koju donese u odnosu na isključenje privrednog subjekta po osnovu lošeg izvršenja ugovora moraju da podliježu odgovarajućim “osnovnim zaštitnim mjerama” datim u daljem tekstu.

Zahtjev da naručiocima razmatraju osnove za isključenje od slučaja do slučaja nije ograničen samo na isključenje na osnovu lošeg izvršenja ugovora. SPEU je razmatrao ovo pitanje u kontekstu drugih nacionalnih zakona koji predviđaju automatsko isključivanje privrednih subjekata u određenim okolnostima. SPEU je u određenom broju predmeta zaključio da su zakoni koji propisuju automatsko isključivanje nesrazmjerni i protivpravni.¹⁴ Vidjeti primjere u Prilogu 1, Bilješka o osnovnim zaštitnim mjerama.

Lokalni spiskovi za isključenje: Isti zaključci važe i kada ne postoji centralizirani zvanični spisak za isključenje a pojedinačni naručilac želi da oformi vlastiti spisak za isključenje. Spisak za automatsko isključenje neće biti dozvoljen jer naručilac mora ocjenjivati konkretne okolnosti od slučaja do slučaja. Također, postoji znatna opasnost da se “osnovne zaštitne mjere” neće

¹⁴ U kontekstu odbijanja ponuda, Direktiva propisuje uslov da pojedinačni naručiocima razmotre konkretne okolnosti konkretnog slučaja prije odbijanja izuzetno niske ponude (član 69).

poštovati prilikom formiranja “lokalnog” spiska za isključenje na osnovu lošeg izvršenja ugovora ili na drugim osnovama, bez obzira da li su obavezne ili opcione.

Zvanični spisak za automatsko isključenje na bazi obaveznih osnova

Da li je dozvoljeno imati zvaničan spisak za automatsko isključenje na bazi obaveznih osnova pobrojanih u članu 57(1) Direktive? Osnove za obavezno isključenje odnose se na konkretna krivična djela za koja je izrečena pravosnažna osuđujuća presuda. Ciljevi politike u pogledu obaveznih osnova i težine tih djela ukazuju na to da vođenje centralnog spiska može biti opravdano, podložno “osnovnim zaštitnim mjerama”.

Kada se u presudi također navodi period isključenja iz učešća u postupcima javnih nabavki, čini se dozvoljenim da naručiocu vode i oslanjaju se na centralizirani spisak tih presuda i trajanja isključenja. Kada se u presudi ne navodi vrijeme isključenja, mjere samo-regulacije podrazumijevaju da automatsko isključenje nije dozvoljeno.

Zvanični spiskovi za automatsko isključenje na bazi opcionih osnova

Da li je dozvoljeno imati zvaničan spisak za automatsko isključenje na bazi opcionih osnova pobrojanih u članu 57(4) Direktive (osim osnove lošeg izvršenja ugovora prethodno razmatrane)? Moglo bi se tvrditi da je, kada Direktiva zahtijeva dokaz o presudi koja ima snagu *res judicata* ili drugi konkretan dokaz o formalnoj upravnoj odluci nadležnog organa, situacija slična obaveznim osnovama za isključenje i da se stoga može primijeniti zvaničan spisak za automatsko isključenje.

Međutim, prema kontra-argumentu, priroda, težina i uticaj potencijalne osnove za isključenje (bez obzira na prirodu potrebnih dokaza) trebaju uvijek da se ocjenjuju od slučaja do slučaja, uz posvećivanje posebne pažnje načelu srazmjernosti. Ovo gledište je u skladu sa prethodno razmatranom sudskom praksom SPEU. Mjere samo-regulacije također podrazumijevaju da automatsko isključenje nije dozvoljeno u ovim okolnostima.

Centralni informativni registar

Da li je dozvoljeno voditi centralni informativni registar u vezi sa osnovama za isključenje?

U kontekstu ovog Informativnog dokumenta, izraz “centralni registar” znači centralno vođen spisak privrednih subjekata za koje su naručiocu dostavili provjerene dokumentarne dokaze postojanja osnova koje bi potencijalno mogle dovesti do odluke o isključenju tih privrednih subjekata.

Naručiocu koji provode postupak javne nabavke dužni su da provjere centralni registar. Kada se privredni subjekt, koji se prijavio da učestvuje u postupku nadmetanja ili je dostavio ponudu, nalazi na spisku u centralnom registru, naručilac mora dalje istražiti, pribavljanjem svih dodatnih neophodnih informacija i dokaza od privrednog subjekta, pa onda odlučiti da li, u konkretnim okolnostima i u skladu sa pravom EU, privredni subjekt treba biti isključen iz tenderskog postupka.

Zakonitost centralnog registra i način na koji se informacije u njemu koriste može u dobroj mjeri zavisiti od načina na koji se registar vodi i koristi u praksi.

Ako je centralni registar brižljivo vođen, ažuran izvor informacija kojim se upravlja u skladu sa odgovarajućim “osnovnim zaštitnim mjerama”, Ugovorom i općim zakonskim principima, vjerovatno je da će registar biti dozvoljen prema pravu EU.

S druge strane, ukoliko se centralni registar niti brižljivo vodi niti njime upravlja u skladu sa odgovarajućim “osnovnim zaštitnim mjerama”, Ugovorom i općim zakonskim principima, postoji opasnost da registar neće funkcionirati na zakonit način.

Ako naručioc koristi informacije iz centralnog registra na simplicistički način i stoga ga primjenjuje kao *de facto* zvaničan spisak za automatsko isključenje, ne uzimajući u obzir eventualne olakšavajuće okolnosti ili druge relevantne informacije od slučaja do slučaja, onda u većini slučajeva korištenje ovih informacija neće biti dozvoljeno, iz prethodno razmatranih razloga.

Vidjeti Prilog 2, Bilješka o terminologiji i modelima u vezi sa rumunskom centraliziranom bazom podataka, koja pruža i pozitivne i negativne informacije o izvršenju ugovora, kao i centralnu bazu podataka za isključenje EU, koja se primjenjuje na rashode iz budžeta EU.

Pozitivni spiskovi

Direktive sadrže odredbe koje omogućavaju primjenu “pozitivnih” spiskova privrednih subjekata koji ispunjavaju precizirane uslove podobnosti za izvršavanje ugovora o javnim nabavkama. Takvi spiskovi bili bi direktna suprotnost prethodno razmatranim “negativnim” spiskovima privrednih subjekata koji ne zadovoljavaju predviđene uslove.

Zvanični spiskovi odobrenih privrednih subjekata u javnom sektoru: Direktiva dozvoljava državama članicama da ustanove zvanične spiskove odobrenih privrednih subjekata koji su dostavili prihvatljive dokaze o svojoj podobnosti za izvršenje ugovora u javnom sektoru.¹⁵

Sistem zvaničnih spiskova omogućava privrednim subjektima da se u svako doba prijave za uvrštavanje na spisak dostavljanjem dokaza organu uprave zaduženom za njegovo vođenje. Dokazi koje trebaju podnijeti privredni subjekti su oni neophodni, u skladu sa Direktivom i uredbama država članica, da dokažu njihovu podobnost za izbor. Ti dokazi mogu dokazivati sljedeće:

Osnove za obavezno isključenje nisu primjenjive na privrednog subjekta.

Osnove za opciono isključenje nisu primjenjive na privrednog subjekta.

Privredni subjekt ispunjava uslove vezane za ekonomsko i finansijsko stanje i tehničku i profesionalnu sposobnost.

Privredni subjekt ima neophodnu certifikaciju “Standarda osiguranja kvaliteta i upravljanja životnom sredinom”.

Privredni subjekt koji je registrovan na zvaničnom spisku može, u kontekstu konkretnog postupka javne nabavke, naručiocu dostaviti certifikat o registraciji izdat od strane nadležnog tijela koje vodi zvanični spisak. Naručilac se može osloniti na to uvjerenje kao dokaz podobnosti u odnosu na precizirane osnove. Registracija na zvaničnim spiskovima drugih država članica mora se prihvatiti.

Bitno je napomenuti da naručioc ne smiju usloviti učešće u tenderskom postupku ili dodjelu ugovora registracijom na zvaničnom spisku odobrenih privrednih subjekata. Naručioc moraju prihvatiti i druge ekvivalentne načine dokazivanja podobnosti za učešće u postupcima javnih nabavki.

¹⁵ Vidi član 64 Direktive za detalje ustanovljavanja i funkcioniranja zvaničnih spiskova odobrenih privrednih subjekata.

Komunalni sektor

Direktiva o komunalnom sektoru¹⁶ zahtijeva od ugovornih subjekata koji su i naručioc posla da primjenjuju obavezne osnove za isključenje.

O primjeni obaveznih osnova za isključenje na druge ugovorne subjekte i opcionih osnova na sve ugovorne subjekte treba odlučiti država članica, odnosno naručioc, ukoliko država članica nije donijela posebnu odredbu u tom smislu.

Sistemi kvalifikacija u komunalnom sektoru: Naručioc u sektoru komunalnih djelatnosti mogu da ustanove i vode sisteme kvalifikacija. Te sisteme treba voditi na bazi objektivnih kriterija a pravila za kvalificiranje trebaju ustanoviti naručioc. Općenito govoreći, sistem kvalifikacija je sistem koji ustanovljavaju naručioc za vlastitu upotrebu ili za korištenje od strane drugih naručilaca. Prema ovom sistemu, privredni subjekti koji su zainteresovani za sklapanje ugovora sa naručiocem prijavljuju se da budu registrovani kao potencijalni dobavljači. Naručilac ocjenjuje dokaze primljene od privrednih subjekata i, ako se kvalificiraju, privredni subjekti se upisuju u sistem kvalifikacija. Registrovani privredni subjekti potom čine fond iz kojeg naručilac može da odabere one subjekte koje će pozvati da podnesu ponude ili da pregovaraju o dodjeli ugovora. Vidjeti SIGMA Informativni dokument o javnim nabavkama 16, *Javne nabavke u komunalnom sektoru*.

Prilog 1: Bilješka o osnovnim zaštitnim mjerama

Svaki postupak javne nabavke koji može potencijalno dovesti do isključenja nekog privrednog subjekta mora biti otvoren i pravičan i mora poštovati osnovne zaštitne mjere kojima se obezbjeđuju odsustvo diskriminacije, transparentnost i srazmjernost u procesu i u odlučivanju. Isto važi za proces razmatranja zahtjeva za skidanje sa spiska za isključenje. Taj proces mora biti:

Nedskriminatoran: Ovaj uslov znači da proces mora funkcionirati tako da se osigura da se sa privrednim subjektom iz jedne države članice EU ne postupa na drugačiji način - bilo nepovoljniji ili povoljniji - od načina na koji se postupa sa privrednim subjektom iz neke druge države članice. Prema svim privrednim subjektima ima se postupati jednako.

Transparentan: Ovaj uslov znači da proces mora biti apsolutno izvjestan i javan tako da privredni subjekti razumiju kako i pod kojim okolnostima mogu biti isključeni ili skinuti sa spiska za isključenje. Uslov transparentnosti znači da, na primjer:

Osnove za isključenje koje će primijeniti naručilac moraju biti navedene u obavještenju o ugovoru objavljenom u *Službenom listu Evropske unije – SLEU* (u postupcima gdje je obavezno objavljivanje obavještenja o ugovoru u SLEU).

Način na koji će se primijeniti osnove za isključenje mora biti jasno opisan tako da nema prostora za dilemu o tome kako i kada će biti primijenjene.

Postupak koji će se primijeniti, potrebni dokazi i kriteriji koji će se primijeniti moraju biti jasni i unaprijed objavljeni.

¹⁶ Direktiva 2014/25/EU o nabavkama subjekata u sektoru vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskih usluga kojom se stavlja van snage Direktiva 2004/17/EZ, 26. februar 2014.

Primjer načela transparentnosti

U predmetu La Cascina (C-226/04 i C-228/04), Sud pravde Evropske unije (SPEU) razmotrio je situaciju kada je jedna država članica EU, u ovom slučaju Italija, odlučila da primijeni kao osnovu za isključenje neplaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje. Ovo su, prema prethodnoj Direktivi, opcione osnove, tako da države članice nisu u obavezi da ih primjenjuju kao osnove za isključenje, ali to mogu učiniti po svom nahođenju. SPEU je jasno stavio do znanja da mehanizmi provođenja moraju, međutim, biti jasni i nedvosmisleni i da privredni subjekti moraju biti sa njima upoznati.

Datum za plaćanje ili reguliranje obaveze mora biti naveden: Prema SPEU, kada država članica primijeni neplaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje kao osnovu za isključenje, mora odrediti datum do kojeg se plaćanje mora izvršiti ili pitanje na drugi način regulirati da bi privredni subjekt izbjegao isključivanje.

SPEU je primijetio da države članice mogu fleksibilno odrediti datum plaćanja, odnosno reguliranja obaveze. Ta fleksibilnost mogla bi se odnositi, na primjer, na rok objavljivanja poziva za učešće, poziva za podnošenje ponuda ili rok za prijem ponuda. Odnosni datum mora se objaviti javno (bilo u zakonodavstvu ili od strane naručioca ako nije predviđen zakonodavstvom).

Srazmjeran: Dejstvo isključenja mora biti razumno i srazmjerno prirodi i težini osnova za isključenje. Na primjer:

Može biti neprimjereno da se odredi isto trajanje isključenja za svaku od navedenih osnova. Dejstvo nekih osnova može biti jače (ili slabije) od drugih, te bi, stoga, bilo opravdano da se shodno tome odredi duže (ili kraće) trajanje isključenja srazmjerno prekršaju.

Neke povrede mogu biti *vrlo* minorne prirode te bi, stoga, moglo biti nesrazmjerno isključiti nekog privrednog subjekta na toj osnovi.

Olakšavajuće okolnosti, kao što su mjere "samo-regulacije" koje preduzme privredni subjekt da otkloni povredu, interna usaglašenost i samo-prijavljivanje moraju se uzeti u obzir prilikom donošenja odluke u vezi sa isključenjem.

Dejstvo isključenja ne smije prevazilaziti cilj isključenja.

Kratki primjeri uslova srazmjernosti

Isključenje privrednih subjekata sa prethodnim učešćem

U predmetu Fabricom (C-21/03 i C-34/03), SPEU je odlučio da nacionalno zakonodavstvo koje zabranjuje (isključuje) nadmetanje za dodjelu ugovora svim licima koja su učestvovala u pripremnim radovima za taj ugovor, čak i kada ta lica mogu dokazati da to ne bi uticalo na konkurenciju, nije u skladu sa načelom proporcionalnosti.

Stav SPEU bio je da nacionalno zakonodavstvo prevazilazi ono što je neophodno za postizanje cilja jednakog postupanja. Ovaj cilj se može ostvariti a konkurencija zaštititi primjenom manje restriktivne mjere. Može se ostvariti ako se privrednim subjektima pruži prilika da dokažu da njihovo učešće ne ugrožava konkurenciju i zabranjivanjem samo onih koji ne mogu dokazati da njihovo učešće ne nosi taj rizik.

Isključenje privrednih subjekata povezanih sa sredstvima javnog informiranja

U predmetu Michaniki (C-213/07), SPEU je presudio da nacionalno zakonodavstvo koje automatski isključuje firme povezane sa sredstvima javnog informiranja iz postupaka javnih nabavki nije u skladu sa načelom proporcionalnosti.

Cilj nacionalnog zakonodavstva bio je ostvarivanje transparentnosti i jednakog postupanja isključivanjem firmi povezanih sa medijima, jer je država članica smatrala da te firme mogu

iskoristiti svoj uticaj kod sredstava javnog informiranja da utiču na odluke o dodjeli posla ili da kritikuju odluke koje ne idu njima u prilog.

SPEU je bio mišljenja da nacionalno zakonodavstvo prevazilazi ono što je neophodno za postizanje cilja i da je povrijeđen princip proporcionalnosti. SPEU je smatrao da je dejstvo takvog zakonodavstva potpuno isključivanje privrednih subjekata povezanih sa medijima bez mogućnosti da dokažu da u konkretnim okolnostima te veze zaista ne predstavljaju rizik po jednakost postupanja.

Isključenje privrednih subjekata sa posebnim odnosom kontrole ili afilijacije

U predmetu Assitur (C-538/07), SPEU je presudio da nacionalno zakonodavstvo koje automatski isključuje firme iz učešća u istom tenderskom postupku ako su u posebnom odnosu kontrole ili afilijacije – kao što je vlasništvo jedne firme nad drugom – predstavlja kršenje prava EU.

SPEU je smatrao da privredni subjekti mogu biti isključeni po ovom osnovu kada ta veza predstavlja rizik po transparentnost ili jednako postupanje u postupku. Međutim, apsolutna zabrana koja onemogućava ponuđače da dokažu da taj odnos ne ugrožava tenderski postupak nije u skladu sa principom proporcionalnosti.

Isključenje u slučaju istovremenih i konkurentskih ponuda podnijetih od strane konzorcija i jedne ili više kompanija u njegovom sastavu

U predmetu Serrantoni (C-376/08), SPEU je razmatrao nacionalno zakonodavstvo koje predviđa da i konzorcij i kompanije u njegovom sastavu trebaju biti automatski isključeni iz učešća u postupku javne nabavke kada su kompanije u njegovom sastavu podnijele ponude nadmećući se sa ponudom konzorcija u okviru istog postupka. SPEU je presudio da automatsko isključenje u ovom slučaju nije proporcionalno.

Cilj nacionalnog zakonodavstva bio je da se spriječi eventualni dosluh između konzorcija i kompanija koje su njegove članice.

SPEU je zauzeo stav da takvo pravilo podrazumijeva neoborivu pretpostavku uzajamnog miješanja. Konzorcij i kompanije u pitanju nisu dobili priliku da pokažu da su nezavisno sačinili ponude i da, stoga, nije postojao rizik uticaja na nadmetanje između ponuđača.

SPEU je zauzeo stav da apsolutna obaveza naručilaca da isključe subjekte u pitanju prevazilazi ono što je neophodno za postizanje cilja obezbjeđivanja primjene principa jednakog postupanja i transparentnosti.

Pravično i jednako postupanje: Proces se mora provoditi i odluke donositi konsekventno, tako da se sa svim privrednim subjektima postupa jednako i da se ne favorizuje nijedan posebno.

Propisan zakoniti postupak i pravo na zaštitu prava: Cjelokupan proces stavljanja na spisak i brisanja sa spiska mora se odvijati putem propisanog zakonitog postupka, što bi osiguralo da rokovi budu pravični a da privredni subjekti:

budu obaviješteni o pokretanju postupka ili o predloženoj odluci da se isključe, uključujući osnove i dokaze na kojima se zasniva proces ili predložena odluka;

budu obaviješteni o relevantnim rokovima za odlučivanje i pravu na žalbu;

imaju priliku da opovrgnu, isprave ili razjasne činjenice;

budu obaviješteni o odluci i razlozima za odluku;

imaju pravo da zahtijevaju da budu brisani sa spiska u skladu sa jasnim kriterijima, pravilima i postupcima, uz uzimanje u obzir olakšavajućih okolnosti;

imaju prava na djelotvorno nezavisno preispitivanje odluke o njihovom isključenju ili odbijanju da budu brisani sa spiska.

Prilog 2: Bilješka o terminologiji i modelima

Razni termini se koriste da se opiše centralno vođeni spisak isključenih privrednih subjekata. Između ostalih, koriste se izrazi kao što su “liste zabrane (isključenja)”, “crne liste”, ili “spiskovi negativnih referenci”.

Postoji više modela centralno vođenih spiskova za isključenje, ali se ti modeli prvenstveno koriste u kontekstu borbe protiv prevare, korupcije i sličnih prestupa. Na primjer, Svjetska banka primjenjuje sistem “zabrana”, koristeći dobro dokumentovan administrativni proces i objavljuje spisak privrednih subjekata koji ne ispunjavaju uslove za dodjelu ugovora koje finansira Svjetska banka. U ovom slučaju, zabrana koja je rezultat otkrivanja zabranjenih radnji može biti na neodređeno ili određeno vrijeme, a trajanje zabrane se također objavljuje na listi zabrana. Zabranjene radnje u ovom kontekstu su korupcija, prevara, dosluh, prisila ili opstrukcija.¹⁷ Lista zabrana Svjetske banke ima veći domet nego samo sprečavanje privrednih subjekata koji su na spisku da se nadmeću za ugovore Svjetske banke, jer Svjetska banka i druge međunarodne finansijske institucije, uključujući Evropsku banku za obnovu i razvoj (EBRD), imaju sporazume o uzajamnom isključivanju¹⁸ pored primjene vlastitih lista zabrana.¹⁹ Takvi aranžmani znače da će privredni subjekti na listi zabrana jedne od institucija također biti isključeni iz učešća u ugovorima koje finansiraju institucije učesnice.

Termin “suspenzija” se također može koristiti, mada se on u principu shvata kao situacija u kojoj se privredni subjekt suspenduje odnosno isključuje iz učešća u konkretnom tenderskom postupku a ne u svim postupcima nadmetanja u javnom sektoru.

Tipski zakon 2011 UNCITRAL-a uključuje odredbu za isključivanje privrednih subjekata i ponuđača iz konkretnih postupaka nabavke ali ne i iz postupaka nabavke uopće, kada postoje dokazi o nagovaranju ili drugim vidovima neregularnog uticanja, kao i kada ponuđač ili privredni subjekt imaju nepravičnu konkurentsku prednost ili sukob interesa.

Dokument Uredbe o finansijskim pravilima primjenljivim na opći budžet Evropske unije (Uredbe) koje je Evropska unija (EU) objavila 2015, uključuje odredbe za formiranje i vođenje od strane Evropske komisije centralizirane baze podataka za isključenje. Uredbe također sadrže odredbe o isključenju privrednih subjekata iz konkretnih ugovornih postupaka.²⁰ Centralna baza podataka za isključenje i isključenja vezana za konkretne postupke treba se primjenjivati u kontekstu budžetskih rashoda EU. Centralna baza podataka za isključenje treba sadržavati pojedinosti o privrednim subjektima koji su prekršili obavezne osnove za isključenje nabrojane u Uredbama, koje obuhvataju: osude za navedena krivična djela, upravne sankcije (izrečene privrednim subjektima),²¹ stečaj i slična stanja, težak profesionalni prekršaj itd. U većini slučajeva, ali ne u svim, obavezne osnove neće se primjenjivati kada privredni subjekti dokažu da su preduzeli adekvatne korektivne mjere. Institucije EU i druga navedena tijela

¹⁷ Vidi *Smjernice Svjetske banke za javne nabavke i postupci Komiteta za sankcije* za detaljne definicije ovih zabranjenih praksi i dodatne informacije o funkcioniranju spiska za isključenje: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/PROCUREMENT/0,,pagePK:84271~theSitePK:84266,00.html>

¹⁸ Uzajamno isključivanje, u skladu sa Sporazumom za uzajamno provođenje odluka o isključenju od 9. aprila 2010, primjenjuju od 1. jula 2011. Svjetska banka, Azijska banka za razvoj, EBRD (Evropska banka za obnovu i razvoj), Interamerička banka za razvoj i Afrička banka za razvoj.

¹⁹ EBRD definira zabranjene prakse kao prakse prisiljavanja, tajnog dogovaranja, korupcije ili prevare – vidjeti podrobnije u *Politika i postupci izvršenja*, EBRD.

²⁰ Naslov V, Poglavlje 1, članovi 106 do 109 Uredbe (EU, EURATOM) br. 2015/1929 Evropskog parlamenta i Vijeća od 28. oktobra 2015. kojom se mijenja i dopunjuje Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 o finansijskim pravilima primjenljivim na opći budžet Unije.

²¹ Upravna sankcija može obuhvatati isključivanje privrednog subjekta iz ugovora i bespovratnih sredstava finansiranih iz budžeta EU na do pet godina i/ili novčanu kaznu. Upravna sankcija može se izreći samo nakon što je privrednom subjektu omogućeno da iznese svoje primjedbe, a sankcija mora biti srazmjerna i važnosti ugovora i težini prekršaja. Odluka o izricanju upravne sankcije se ne objavljuje automatski.

trebaju uzeti u obzir informacije iz baze podataka, po potrebi i na vlastitu odgovornost, prilikom dodjeljivanja ugovora vezanih za izvršenje budžeta.

Rumunija vodi centralni registar koji sadrži informacije kako o pozitivnom tako i o negativnom izvršenju ugovora od strane privrednih subjekata. Postupak funkcioniranja registra je sljedeći: Po okončanju svakog ugovora, naručiocu izdaju dokument koji sadrži informacije o tome kako je privredni subjekt ispunio svoje ugovorne obaveze, koje mogu biti pozitivne ili negativne, u zavisnosti od toga da li je privredni subjekt ispravno izvršio ugovor ili nije. Dokument se izdaje izvođaču a jedan primjerak se ulaže u dosje nabavke. Još jedan primjerak šalje se Nacionalnoj upravi za reguliranje i nadzor javnih nabavki (Uprava za javne nabavke – UJN).

UJN tako dobija od svih naručilaca širom zemlje primjerke svih pozitivnih i negativnih dokumenata koji se odnose na izvršenje ugovora. UJN ustrojava bazu podataka koja sadrži ove podatke. Baza podataka se ne stavlja na internet stranicu UJN-a ali naručiocu mogu tražiti od UJN-a informacije u vezi sa jednim ili više privrednih subjekata tokom tenderskog postupka. Po prijemu takvog zahtjeva, UJN šalje tom naručiocu sve raspoložive dokumente (kako “pozitivne” tako i “negativne”), bez ikakvih komentara ili sugestija. Konačna odluka – isključiti ili ne isključiti privrednog subjekta – ostaje na naručiocu. Naručilac može također stupiti u vezu sa drugim naručiocima da dobije dodatne informacije ili dokaze u vezi sa slučajevima kada dotični ponuđač nije ispunio svoje ugovorne obaveze.

Države članice su sklone da odluku da li ili ne isključiti privredne subjekte ostave samim naručiocima, da o tome odluče od slučaja do slučaja, podložno nacionalnim zakonskim odredbama kojima se provode Direktive, koje mogu postaviti neke parametre za to odlučivanje.

Dodatne informacije

Publikacije

SIGMA (2015), *Public Procurement Training Manual – Module E3 (Priručnik iz oblasti javnih nabavki – Modul E3)*, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Public Procurement Briefs (Informativni dokumenti o javnim nabavkama)

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2016), *Procurement by Utilities (Javne nabavke u komunalnom sektoru)*, Brief 16, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Selecting Economic Operators (Izbor privrednih subjekata)*, Brief 7, OECD Publishing, Paris